Bijlage Onderbouwing actualisatie raadsbesluiten onder de Omgevingswet (GZDGCB1728287/1770827)

Op 1 januari is de Omgevingswet van kracht geworden. De invoering van de Omgevingswet betrof, naast de invoering van het Burgerlijk Wetboek, één van de grootste wetswijzigingstrajecten sinds 1848 toen de Grondwet werd ingevoerd. De Omgevingswet vormt het wettelijke kader voor ruimte, wonen, infrastructuur, milieu, natuur en water. Daarmee vormt de wet de basis voor de samenhangende benadering van de fysieke leefomgeving. 26 wetten zijn (gedeeltelijk) opgegaan in de nieuwe Omgevingswet. Daarmee is het omgevingsrecht drastisch gewijzigd. Om als gemeente (college en gemeenteraad) onder de Omgevingswet rechtmatig besluiten te kunnen nemen diende voorafgaand aan het in werking treden van de Omgevingswet door de gemeenteraad een aantal besluiten te worden genomen. Op 6 oktober 2022 (ruim een jaar voor de invoering van de Omgevingswet) zijn deze besluiten aan de gemeenteraad voorgelegd en conform besloten. Bij de behandeling in de gemeenteraad van die besluiten is door het college toegezegd om de gemeenteraad opnieuw in positie te brengen om na invoering van de Omgevingswet (en vaststelling van de Omgevingsvisie) de besluiten opnieuw voor te leggen. Het doel (en effect) van deze hernieuwde raadsbehandeling is om – met de Omgevingsvisie in het achterhoofd – stil te staan bij de vraag of de genomen besluiten herzien moeten worden. In deze bijlage bij het raadsvoorstel worden de verschillende besluiten toegelicht en wordt gemotiveerd of er reden is om de gemeenteraad een gewijzigd besluit voor te leggen.

In de raadsvergadering van 6 oktober 2022 zijn de volgende besluiten genomen:

1. Het Delegatiebesluit Omgevingsplan (GZDGCB318377/618831) is vastgesteld;
2. De Verordening uitvoering en handhaving omgevingsrecht gemeente Culemborg 2022 (GZDGCB318377/618832) is vastgesteld (onder gelijktijdige intrekking van de Verordening kwaliteit vergunningverlening, toezicht en handhaving omgevingsrecht gemeente Culemborg d.d. 15 september 2016);
3. De Verordening op de Adviescommissie Omgevingskwaliteit 2023 (GZDGCB318377/618820) is vastgesteld;
4. De lijst van categorieën van activiteiten waarvoor de raad haar adviesrecht wil uitoefenen (GZDGCB318377/618822) is vastgesteld;
5. De lijst van categorieën buitenplanse omgevingsplanactiviteiten waarvoor participatie verplicht is (GZDGCB318377/618824) is vastgesteld;
6. De ‘Verordening nadeelcompensatie gemeente Culemborg 2023’ (GZDGCB318377/618826) is vastgesteld waarbij de raad, het college en de burgemeester, ieder voor zover het zijn eigen bevoegdheden betreft, besluit mandaat te verlenen aan de Gemeentesecretaris / Algemeen directeur, Adjunct directeur, Concerncontroller, Programmaregisseurs, Teamleiders, Bestuur BWB, Directeur BWB en Teamhoofden BWB voor de uitoefening van de volgende bevoegdheden opgenomen in Verordening nadeelcompensatie gemeente Culemborg 2023:
   - Het heffen van een recht (artikel 2)
   - Het vaststellen van een (elektronisch) formulier (artikel 3)
   - Besluiten tot het al dan niet inschakelen van een advies commissie (artikel 4)
   - Benoemen van een adviseur of adviescommissie (artikel 4)
   - Besluiten op aanvragen om een voorschot (artikel 7);
7. Het (Veeg)Besluit inzake beleidsregels en mandaten gebaseerd op wet- en regelgeving voor inwerkingtreding Omgevingswet (GZDGCB318377/618828) is vastgesteld.

Hieronder wordt per genomen besluit een toelichting gegeven.

**Ad 1 Het delegatiebesluit Omgevingsplan gemeente Culemborg.**

Het Delegatiebesluit Omgevingsplan gemeente Culemborg regelt de verhouding tussen de gemeenteraad en het college van B&W over het wijzigen van het Omgevingsplan van de gemeente Culemborg. Met het van kracht worden van de Omgevingswet heeft de gemeente van rechtswege een tijdelijk Omgevingsplan gekregen. Het Omgevingsplan omvat alle ruimtelijke regels op grond van de voormalige Wet ruimtelijke ordening (onder meer de bestemmingsplannen), de regels uit de gemeentelijke verordeningen op het gebied van erfgoed, geur en afvoer van regen- en grondwater en voorheen regels van het rijk die met de invoering van de Omgevingswet zijn gedecentraliseerd (de zgn. bruidsschat). In het Delegatiebesluit dat op 6 oktober 2022 is vastgesteld, is een vijftiental situaties benoemd waarin de gemeenteraad het college mandateert om wijzigingen in het Omgevingsplan door te voeren. Het betreffen zonder uitzondering situaties die toezien op ondergeschikte punten, of die echt uitvoeringsgericht zijn zonder strategische betekenis. In het afgelopen jaar (2024) waarin de Omgevingswet van kracht is, zijn geen situaties voorbij gekomen die vragen om een uitbreiding van het delegatiebesluit. Om deze redenen wordt voorgesteld om het Delegatiebesluit Omgevingsplan gemeente Culemborg ongewijzigd in stand te laten. Het delegatiebesluit met bijbehorende toelichting zijn als bijlagen bij dit voorstel gevoegd.

**Ad 2 De Verordening uitvoering en handhaving omgevingsrecht gemeente Culemborg 2022.**

De verordening vormt het kader voor de kwaliteit van de uitvoerings- en handhavingstaken op het terrein van de Omgevingswet door de gemeente en de Omgevingsdienst die handelt in opdracht van de gemeente. De verordening is gebaseerd op de modelverordening van de VNG en maakt gebruik van een landelijke set aan kwaliteitscriteria. Deze landelijke set aan kwaliteitscriteria heeft betrekking op het minimale kwaliteitsniveau dat nodig is om de VTH-taken tijdig, met de juiste procedurele en inhoudelijke kwaliteit en continuïteit, uit te kunnen voeren. Deze verordening regelt de kwaliteit van de door en in opdracht van het college van burgemeester en wethouders uitgevoerde vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH) van het omgevingsrecht. De verordening is actueel en voldoet aan de afspraken die gemaakt zijn in het kader van het interbestuurlijk programma VTH. Er is nu geen reden om de verordening te wijzigen. Om die reden wordt de gemeenteraad voorgesteld de verordening ongewijzigd in stand te laten.

**Ad 3 De Verordening op de Adviescommissie Omgevingskwaliteit 2023.**

Met het inwerking treden van de Omgevingswet vervielen van rechtswege de taken en bevoegdheden van de monumentencommissie en de commissie Welstand. Op grond van de Omgevingswet is de gemeente verplicht om een adviescommissie te hebben die adviseert over aanpassingen aan rijksmonumenten (een commissie Omgevingskwaliteit). Omdat de insteek was om zoveel mogelijk een beleidsneutrale overgang naar de het werken onder de Omgevingswet te organiseren is via het besluit van 6 oktober 2022 besloten om het takenpakket van de verplichte commissie omgevingskwaliteit uit te breiden met de taken die voorheen behoorde tot het takenpakket van de monumentencommissie (naast advisering over rijksmonumenten ook advisering over gemeentelijke monumenten en het beschermd stadsgezicht), alsmede adviezen op het gebied van welstand. De commissie Omgevingskwaliteit functioneert nu bijna één jaar en voldoet aan haar opdracht. Om die reden is er geen aanleiding om de verordening nu aan te passen en wordt voorgesteld het besluit ongewijzigd te laten.
Eén van de huidige beleidsvoornemens is het actualiseren van de gemeentelijke welstandsnota (2004). De (beleids)keuzes die in dat kader gemaakt gaan worden kan van invloed zijn op de (omvang van de) taken van de commissie Omgevingskwaliteit. Dat kan ook betekenen dat de

verordening die de basis vormt voor de inrichting en taakafbakening van de commissie Omgevingskwaliteit op termijn alsnog herzien wordt. Voorgesteld wordt echter om eerst de inhoudelijke evaluatie van de welstandsnota uit te voeren om vervolgens op basis van inhoudelijke argumenten eventueel over te gaan tot herziening van de verordening op de Adviescommissie Omgevingskwaliteit 2023.

**Ad 4 De lijst van categorieën van activiteiten waarvoor de raad haar adviesrecht wil uitoefenen.**

Onder het oude omgevingsrecht (de Wro) was de gemeenteraad het bevoegde gezag om bestemmingsplannen vast te stellen of te herzien. Met de inwerkingtreding van de Omgevingswet is deze bevoegdheid gedeeltelijk verschoven. De gemeenteraad is nog steeds het bevoegde gezag voor het vaststellen en/of wijzigen van het Omgevingsplan, maar het college heeft – in navolging van de in het oude recht voor de gemeenteraad opgenomen verklaring van geen bedenkingen - de bevoegdheid gekregen om zelfstandig zonder raadpleging van de gemeenteraad buitenplanse omgevingsplanactiviteiten (bopa's) te vergunnen. Een bopa is een activiteit (bijv. de bouw van een woning, de aanleg van een weg of het starten van een bedrijf) op een specifieke locatie in afwijking van het geldende Omgevingsplan. De gemeenteraad heeft de mogelijkheid om te bepalen over welk type bopa de raad voorafgaand aan de besluitvorming betrokken wenst te zijn (betrokkenheid is in dit geval het geven van een bindend advies aan het college). Tijdens de raadsbehandeling op 6 oktober 2022 is een lijst van activiteiten waarvoor de raad haar adviesrecht wil uitoefenen vastgesteld. Uitgangspunt daarbij was een beleidsneutrale overgang te realiseren die overeenkomt met de door de gemeenteraad onder het oude recht vastgestelde verklaring van geen bedenkingen.
Deze lijst bevat een aantal specifieke situaties binnen en buiten de bebouwde kom en een 'vangnetconstructie' ('*activiteiten (niet nader te specificeren) op voordracht van het college*'). Met deze 'vangnetconstructie' kan het college in principe ieder initiatief dat afwijkt van het geldende Omgevingsplan aan de gemeenteraad voorleggen met een verzoek om advies. Tot nu toe (in 2024) hebben we geen gebruik gemaakt van deze mogelijkheid. Opvallend is dat in de vastgestelde lijst met activiteiten geen situaties staan die betrekking hebben op het toevoegen van woningen, terwijl dit beleidsmatig één van de prioriteiten van de gemeenteraad en het college is. Ook al bevat de lijst met categorieën van activiteiten de vangnetconstructie wordt nu voorgesteld om hieraan toe te voegen activiteiten die de bouw van 20 of meer woningen betreft en/of activiteiten die een substantiële toevoeging van openbare ruimte inhouden. Door deze activiteiten expliciet toe te voegen verkrijgt de gemeenteraad de zekerheid dat dat type bopa expliciet voor bindend advies wordt voorgelegd. Met het getal van '20 woningen of meer' sluiten we aan bij de bestaande gemeentelijke praktijk waarin dit type projecten als stedelijk Ontwikkelingsprojecten worden beschouwd.

**Ad 5 De lijst van categorieën buitenplanse omgevingsplanactiviteiten waarvoor participatie verplicht is.**

De Omgevingswet hecht veel waarde aan participatie bij ruimtelijke ontwikkelingen. Als gemeente doen we dat ook. De gemeenteraad heeft op 6 oktober 2022 categorieën van activiteiten vastgesteld waarbij participatie verplicht is. Deze lijst is ruim opgesteld en dekt (naar schatting) meer dan 90% van de initiatieven waarin een afwijking van het Omgevingsplan wordt aangevraagd. Er is op dit moment geen aanleiding om voor te stellen deze lijst met categorieën aan te passen. Om die reden wordt voorgesteld het besluit van 6 oktober 2022 ongewijzigd te laten.

**Ad 6 De Verordening nadeelcompensatie gemeente Culemborg 2023.**

Met het in werking treden van de Omgevingswet is de 'oude' term 'planschade' gewijzigd in 'nadeelcompensatie'. De gemeenteraad heeft op 6 oktober 2022 besloten – op voorspraak van

het college – om hiervoor een verordening vast te stellen waarin is vastgelegd via welke procedure een verzoek om nadeelcompensatie wordt behandeld. Met de vaststelling van die verordening is helderheid geschapen over dat proces en de rollen van de verschillende betrokken partijen. Onderdeel van het besluit is ook de verschillende bestuursorganen mandaat verlenen aan verschillende functionarissen om uitvoering te geven aan de verschillende artikelen uit de verordening. De verordening en de verleende mandaten zijn actueel en er zijn momenteel geen feiten of aanleidingen om voor te stellen dit te wijzigen.

**Ad 7 Het (Veeg)Besluit inzake beleidsregels en mandaten gebaseerd op wet- en regelgeving voor inwerkingtreding Omgevingswet.**

Met het veegbesluit is geborgd dat alle gemeentelijk beleid en vastgestelde beleidsregels die voor inwerkingtreding van de Omgevingswet golden ook onder de Omgevingswet van kracht bleven. Door de wetswijziging veranderde de wettelijke grondslagen en verwijzingen naar wettelijke artikelen. Dit (administratieve) besluit was met name bedoeld om een beleidsneutrale overgang naar het werken onder de Omgevingswet te borgen. Nu de Omgevingsvisie is vastgesteld en een start wordt gemaakt met het opstellen van het gemeentelijke Omgevingsplan en het werken met Omgevingsprogramma's zal geleidelijk steeds vaker eerder vastgesteld beleid (en beleidsregels) worden opgenomen in de kerninstrumenten van de Omgevingswet. Op de langere termijn (>5 jaar) zal het gemeentelijke ruimtelijke beleid worden gedomineerd door de Omgevingsvisie, het Omgevingsplan en de verschillende Omgevingsprogramma's. Het veegbesluit heeft op dit moment nog steeds haar borgende waarde en er is geen reden om voor te stellen dit besluit te wijzigen.